

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

29 martie st. v.
10 aprilie st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 13.

ANUL XXVIII.

1892.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{3}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Dragomira.

— De Carmen Sylva. —

Krim-Ghirai, șeful Tătarilor, ținea în Backiserai o curte strălucită. Nici odată nu se mai văduse atâta luc de covore, nici odată nu se mai văduse atâta aur strălucitor și atâtea pietre scumpe. Hăturile cailor își luau ochii, scările și pintenii erau de aur curat, păturile cailor erau cu cusături scumpe și când plecă Krim-Ghirai călare cu suita sa, chiar sorele se întrebă dacă nu cumva alt sôre trecea pe pământ.

În suita lui eră un Român tiner, pe care Krim-Ghirai, într'una din expedițiile lui, îl luase din Sucéva cu densus, de mic copil.

Românașul eră de statură elegantă, tras par că prin inel, și mlădios ca un brad, iar capul lui gingaș eră încadrat de un păr frumos creț. Inse uitătura lui eră tristă, fiind că de multe ori se întrebă al cui copil este el, și nimeni nu șcica să-i spue.

Krim-Ghirai îl smulse din brațele unei femei frumoșe pe care o injunghiase el fiind că ea țipase: nici chiar el nu șcica decât femeia aceea fusese mama lui ori doica lui.

Eră strein, copil găsit, și cu tóte acestea i se părea că este de viță nobilă.

Într'o séră, sta în curtea palatului răzimat de armăsarul lui arăpesc care din când în când întorcea capu la densus și își frecă botul pe umărul lui, în semn de dragoste.

Fusese nu șciu unde departe și așteptă acum să i se dea voe să intre la Krim-Ghirai ca să-i dea raportul. Se uită îngândurat la fântâna care susură în lumina lunii.

Jumătate din palat eră intunecată, iar cealaltă jumătate eră fôrte viu luminată de lună.

Tinerul se uită la ferestrele cu fiarele poleite dela haremul lui Krim-Ghirai.

Se vorbiă că în harem sânt multe hurii ascunse și ținute subt chee, și al căror numer creșcea mereu, fără ca să se sature vre-odată sêlbaticul Tătar.

Inse tinerului creștin îi eră gróză de lucrul acesta și intristarea lui și dorul lui creșceau.

De-odată se deschide grilajul și, luminat de lumina lunii și de reflectul roșietic al unei lămpi, din casă, se arată fără voal cel mai frumos obraz de față ce putuse să vedă vre-odată în viața lui. Incepù să-i tremure tot

corpul, așa că armăsarul intinse capul spre densus și începù să sforăe par că mirosiă că amenință o primejdie pe stăpânul lui.

Tinerii se uitară unu la altu cu niște ochi cari par că erau magnete, și ca și cum privirile lor erau ținuite una de alta.

În momentul acesta s'auziră pași pe scări, grilajul se 'nchise 'la loc și tinerul fu chemat la Khanul.

În séra următoare Românașul se duse iar la fântână și în feréstră iar se ivi chipul fetei.

În séra a treia ea se plecă și murmură:

— Dacă ești creștin, scapă-me d'ací! Me chiamă Dragomira!

— Am să te scap, îți jur pe legea mea de creștin și pe numele meu care este Pîrvu.

Ea închise repede grilajul dela feréstră.

În ziua următoare, Krim-Ghirai porniă iar în bătaie cu suita lui uimitore de frumusețe. Chiar el purtă un corn de diamante pe căciulă, și armăsarul jucă și săriă sub densus; fiind că șcica că din harem se uitau la densus tóte femeile și róbele, inse mai cu sémă Dragomira pe care o crescuse pentru densus.

Se uită la Pîrvu care călăriă alături cu Khanul și pe care-l iubiă încă de multă vreme.

Resboiul ținù aproape trei sêptemâni și după ce se sfârși Tătarii se 'ntórseră acasă încărcăți de prădi.

Pîrvu făcuse minuni de vitejie și scăpase viața lui Ghirai abătând o lovitură de iatagan care-i eră destinată și spintecând capul vrăjmașului seu.

Khanul strînse în curte pe toți credincioșii lui și pe fiecare-l respălți fôrte bine.

La urmă se 'ntórse spre Pîrvu și îi dișe:

— Tu, fiule, ai făcut lucruri mari și nu este nici o respălță destul de mare pentru tine. Inse póte că ai vre-o dorință pe care s'o pot implini. Spune! Ce vei dorí tu și se va da, îți dau cuvântul meu de Khan.

Atunci Pîrvu dă pînteni calului; la un semn al lui, calul pune un genuchiu în pământ și Pîrvu dișe cu glas tare:

— Dacă binevoeșce Măria Ta să-mi implinești o dorință, te rog, dă-mi de nevastă pe róba ta Dragomira creștină!

Tăcere de mórte impregiur.

Fiecare se uită la Ghirai care se roșise.

Khanul scrîșniă din dinți, își rodea mustața.

— Va să dișă o cunoști? întrebă el în sfêrșit.

— Cine nu cunoșce pe Dragomira? Inse nu o cer de nevastă din pricină că e frumoasă, ci fiind că e creștină.

Ghirai tăcu iar. In sfârșit par că se biruise chiar pe sine:

— Bine! am să-mi țin cuvântul și nunta se va face chiar așil dișe el.

Dragomira auđise fiecare vorbă. Ascultase, aci galbenă, aci roșie, gifăind și par că ametiță.

Acum cădă in genuchi și mulțumii lui Dumneđu cu o scăpase de o existență miserabilă și o da de nevastă unui creștin generos.

Scăpă de baba hidă care o crescuse, scăpă de zulia celorlalțe femei.

Eră să fie nevăsta unică și onorată a unui om pe care-l iubiă.

Fu adus indata un preot și, foarte frumos impodobit, mirăsa veni inaintea eroului, care ar fi voit să ingenuche in fața ei ca in fața unei arătări din ceca lume.

După ceremonia religioasă, tinerii se duseră in camera nupțială care fusese pregătită pentru dēnșii și care eră impodobită cu șaluri de Indii și de Persia. Un pat foarte frumos îl așteptă; o lampă aprinsă se legănă atērnată de tavan și respândiă o lumină magică roșă in camera parfumată unde nu pētrundeă nici un sgomot de afară.

Abiă intrară in cameră și Dragomira s'aruncă la picioarele soțului seu, îi sărută genuchii și dișe:

— O să te iubesc ca pe un Dumneđu! O să te ador ca pe un sfânt! O să te slujesc ca pe stăpānul meu! Fiind că tu m'ai scăpat de rușine, m'ai scăpat să nu fiu pāngărită d'un pāgān! Fiecare suflare a mea va fi a ta!

Pirvu o atrase pe pieptul lui care palpită. O desbracă de podoba care o despărțiă de dēnsul și se simți beat de bucurie vedēnd că are pe cea mai falnică fecioră de pe pământ.

— Imi ești mai scumpă decât viețal... dișe el mereu.

Și după ce se mai potoliră, incepură să-și povestescă tōte suferințele lor, și incepură să-și aducă aminte de lucruri vechi, vechi de tot.

— Tu de unde ai fost furat? intrebă Dragomira.

— Din Sucéva.

— Și eu tot din Sucéva. Și-mi aduc aminte și acum cum o chemă pe doica mea: o chemă Tomasa.

— Și p'a mea tot așa o chemă! dișe Pirvu.

— Eu mai aveam frățiori, pe unu îl chemă Bogdan, și celalalt avea in cefă un semn foarte frumos, o mură mititică!

Pirvu tresări, se răzimi de zid și-și acoperi fața cu mânăle.

— Ce ai? intrebă Dragomira spriginindu-se in cot.

Atunci el ingenuche inaintea ei, îi arată gâtul și o intrebă:

— Ce este asta?

Dragomira dete un țipăt de disperare, sări inapoi, dișe:

— Păi... Nu ești tu?

— Da, fratele teu, dișe Pirvu.

Se siliră multă vreme să se incredințeze unu pe altul că nu sūnt frați, inse de giaba, eră prea sigur lucru.

Fuseseră răpiți fiecare in parte, de alt om, și nici odată nu mai auđiseră ceva unu de altu.

Tristă fu scena de adio intre dēnșii in nōpte aceea.

Cum se lumină de ăiuă, cerură să vorbescă lui Krim-Ghirai.

Khanul incremeni când ii vedū stānd cu capetele in jos in fața lui.

Indată ce spuseră nenorocirea lor, Khanul le dișe:

— Va să dișă, trebuie să muriți?

— Așă este voința nōstră, fiind că vieța ni este o povară.

— Voi inse sūnteți creștini și prin urmare creștini trebuie să ve judece.

Fu convocat indata un sinod de preoți și de laici cari hotăriră că Pirvu și Dragomira nu meritau mōrtea fiind că nu se știuseră că sūnt frați, dar că fiecare trebuie să zidescă câte o mânăstire pentru ca să-și ispășescă crima.

Se întorseră foarte mânăniți in țera lor și zidiră doue schituri aprōpe de Sucéva. Pirvul botezā schitul seu cu numele Dragomira.

Trăiră acolo foarte onorați, el ca stariț, și ea ca stariță, și, când fuse pe patul de mōrte, ea nu voi s'o grijescă și s'o miruiescă altcineva decât fratele ei.

Pirvu o sărută pe frunte și barba lui lungă albă-i tremurā. El mai trăi numai un an după dēnsa și intr'o di se intēlniră acolo unde nici o lege omenescă nu-i mai putea despărți.

ION S. SPARTALI.

oo

Pe vecii.

Este 'ntinsa depărtare,
Me tot uit să te zăresc;
Bat pământ, albastră mare,
Tot sperând să te 'ntēlnesc!

Ș-astăzi încă 'n pragul porței
Stau gândind că-ai să-mi vii;
Tot nu cred că cōsa mōrței
Ne desparte pe vecii!

Veneția, 22 iulie 1891.

SMARA.

oo

Medicina poporală

Credințe, datini, doftorii și descāntece poporale.

XLVI.

Muroniul.

De ómenii séu femeile ce au făcut in viețā reu, românul se teme și după mōrtea lor, credēnd că dracul intră in corpul lor mort și infrică pe toți aceia, cu cari au făcut reu cât au fost in viețā și cu cari au trăit bine.

Frica de muroni o bagă încă de mici in prunci babele, ședēnd érna pe lângă cuptor și povestind, ca prin aceea să facă pe pruncii nestașnici și lărmași a se ogoi (a se păciuí.)

Fiecare om fricos și superstițios șcie povestí ceva despre muroni ce a vedut (?) séu auđit «urducāind prin pod, prin cămară, cuinā, podrum etc.», séu că a vedut o pară de foc eșind din mormēntul cutārui om, séu prin chilia ori prin obor etc. nōptea.

Alții spun, că au vedut aavea nōptea la ferēstrā chipul cutārui mort séu stānd la patul seu, séu nevorbind nimic, alții, că au auđit bātēnd la ferēstrā și strigānd pe nume pe careva. In astfel de casuri se crede,

că nu este bine a se răspunde noaptea la acel strigăt, căci de se va răspunde, móre. (Cel ce strigă e strigoni.)

Contra acestor muroni și strigoni încă mórtea ori căru om ori femeie, fie mare, fie prunc, se iau măsurile ca respectivul să nu se facă strigoni séu muroni. Pentru aceea îndată ce móre v'un individ, mai întei se pune o seceră peste picioarele mortului în credința, că vedând duhul necurat secera pusă pedecă în calea mortului, nu va intra în el.

Se ung talpele mortului (opincile, ciobotele) cu untură de muroni, unii le ung talpele mortului cu unt séu unsóre în credința, ca să nu alunece de pe puntea ce este pe cealaltă lume peste un rîu de foc și conduce la rai.

Untura acésta de muroni séu și moroni, se face din untură sărată de porc, în care se amestecă prav de pușcă, tãmăc albă și négră, piparcă și ai.

Vrăjitoarea se pune după ușă și amestecând materiile susnumite într'un hîrb cu o custură, ȳice:

Voi muroni,
Voi strigoni,
Ochii d'arici,
Cu de priculici,
Eu m'am rădicat,
Cu sánta Marți v'am descántat,
Cu sűfletul v'am suflat,
Cu limba v'am blăstemat,
Cu gura v'am impușcat,
Vederile v'am secat,
Cu pipară v'am pipărat,
Cu tãmăc v'am tãmăiat,
Cu untură v'am uns,
Și pe drum v'am dus,
Și v'am mánat:
În codri muți și surȳi,
Unde cocoș n'a cãntat,
Unde vaci nu au sberat,
Unde riuri n'au umblat,
Unde fată marc nu 'mpleteșce,
Nici leóica nu rãcneșce.

Cu astfel de untură se unge peste tot corpul și cel ce se crede a strigonet pe la încheeturi și pe frunte.

Până a nu pune mortul în sicriu (coșciug), se aprinde în acela prav de pușcă în credința, că de putórea și sunetul produs de acela, se sperie necuratul.

Îndată după ce mortul e acoperit cu pãmânt în grópă, i se face peste grópă semnul crucii. La 3 ȳile după mórte, se duc séra la morment trei femei spre «a-l otári» pe cel mort. Impregiurul grópei fac un cerc de chifți peste care pun prav de pușcă, cari apoi se aprind și ardend șciutórea cu o custură (cuțit reu) în mână, ȳice:

Aici am umblat,
Aici loc ț-am aflat,
Aici te-am adus,
Și aici te-am pus.
Aici să șeȳi (amenințând),
De aici să nu te depărtezi,
Căci otar ț-am dat,
În locul ce te-am lăsat.
Aici să locueșci,
Și cu morții să trãcșci!
Vii cu tinc n'au nimic,
Nimic ni i tu să nu ai cu ei,
Când necuratul va cercă,

Pe tine a te 'nșelá,
Cu cuțitul li-i tãia,
Care-l lãsăm la crucea ta.

Apoi implântă custura lângă crucea dela cap și fără a se chemá una pe alta, plécă cătră casá, iar pe drum nu se întorc nici pentru tótá lumea a se uitá înderét, nici a vorbi, a ride între sine séu cu alții, ce i-ar întelni în cale.

Décă se crede că o casá e cercetată de muroni, se ung tóte patru colțurile cu untură de muroni, séra se aprind córne de capră, rıză, unghii și altfel de lucruri puturóse în credința, că de putórea acelorá fuge muroniul și nu se apropie de casá.

Se crede că muroniul nu merge la ómenii aceia, cari au trãit reu în viețá.

XLVII.

Ca să nu pèrdă vacile laptele.

Să se ia o secure scósă din ȳirjală (códă), cu care mergend diminéța, pân n'a se face ȳiuá, în staul să mulgi vaca prin muchiá, ȳicend: «Când va puté trece strînicitórea prin muchia securii îmbrăcatá, atunci să aibá putere a luá laptele dela vaca nóstrá.

Ca să facá laptele smintină, bagá un buș de sare într'un furnicar marți ori sãmbătă séra, ȳicend: «Cum aduná furnicile la mușinoi, așá să adune vaca mea smintina, iar acel buș de sare pune-l în ieslea vacii ca să-l lingá când are voe.

Décă inse ți s'au luat prin strînicitóre laptele dela vacá, ori oi, atunci trebuie descántat.

Descántecul se incepe marți, mercuri ori joi și se repetézá 8 ȳile și se face așá:

Se bate în pãment după ușa casei séu a staulului cu vitele, un băt de alun, ca să stee perpendicular, în carele se pune gáléta în care s'a muls vaca ori óia cu laptele perdut, cu gura în jos, ȳicend:

Băt bun, de alun,
Te rog să fii bun,
Nóptea de astá nópte,
Să umbli cruciș,
Să dai curmeȳiș,
După laptele astei vaci,
Să-l aduci încóci,
De-o fi dela Dumneȳeu,
Mila să-și întórcá,
Laptele astei vaci s'aducá.
De-o fi din sfinite,
De-o fi din miluite,
Mila să-și întórcá,
Aminte să-și aducá,
Laptele s'aducá.
Iar d'o fi luat:
Din strînicitóre (care șcie vrãji și luá laptele.)
Din farmecátóre,
De-o fi muls în gálétá,
În cuni aninatá;
Baerul să se rupá,
Laptele pornéscá,
La vacá soséseá,
Curat dela Dumneȳeu lăsat.
De-o muls în ólá,
În cuni aninatá,
Mánuța să i se rupá,
Óla să se spargá,

Laptele pornescă,
La vacă sosescă,
Curat dela Dumneșeu lăsat. Amin.

Vitele bolnave, mai vartos oile când mor, se ung cu untură de priculici, care se face ca și cea de muroni. Asemenea și caprele ori iedii, când sunt bolnave de «colnici» (durere de picior la capre), se lăgă piciorile cu tei (belit in pelea gólă) in nóptea de Sân-Georgiu și se ung cu untură de priculici.

Porcilor bolnavi de «gîrlă» asemenea se descântă descântecul de gîrlă (veși descântecul de bubă), li se face baer din lână cu care se lăgă in giurul grumazului. Asemenea, la ori ce vite bolnave li se descântă și li se dau lécurile de lipsă, căci românul mult puținul seu îl fereșce de tótă primejdia și mai bucuos cheltue o parte din averea sa, decât să aibă «pagubă in marvă.»

Maidan, in februarie 1892.

S. LIUBA și A. IANA.

M A R T I R Ă !

— Dramă in 5 acte, de Adolphe d'Eunery și Edmond Tarbe. —

(Urmare.)

Palmieri. Pun remășag că ești amoresată!

Ducesa. Așă-i!

Palmieri. (Privind-o in față.) Amoresată... de contele de Moray? Tu, vestita Gorgona!

Ducesa. Ei da, eu, vestita Gorgona! Ei ș-apoi? Ce-mi pasă mie de-s ducesă ori baletistă, damă nobilă séu o aventurieră... Sînt femeie mai nainainte de tótă! adică, am aceleaș pasiuni ce fiecare femeie le are; — voi să me bucur de tóte plăcerile și să sufăr tóte durerile ce sînt date femeilor... Și, când nu pot invinge pe cel ce-mi pricinueșce aceste tóte sbuciumări, voi cel puțin să scap de ele prin fugă...

Palmieri. Iubeșci... și n'ai fost încă in stare până acum să te faci iubită!

Ducesa. (Cu putere.) N'am đis-o asta... Nu! nu!

Palmieri. Atunci esplică-mi, — că eu nu mai înțeleg nimic.

Ducesa. Ah! tu nu cunoșci de loc pe acești mândri și îngâmfați ómeni, ce se numesc onești! tu nu șcii ce siluire intrebuintez ei contra lor ênșși, ca să-și pótă đice că țin neatinsă: onórea, datoria lor! Da, Roger este cum nu se póte mai inamorat de mine. Nu șciu decă asta va fi in el o iubire adevărată séu numai o poftă neînălăturabilă; dar, ceea ce-i mai sigur, este, ca pentru a-și ascunde acéstă iubire, el își impune o tăcere simțurilor sale, prin niște sfortări supra-omineșci! — Când sîntem singuri, ochii lui me zugrum, dar gura-i remâne veșnic mută.

Palmieri. Și pentru asta vrei să pleci?

Ducesa. Da, pentru asta.

Palmieri. (Cu un ton hotărît.) Atunci... remâi!

Ducesa. Cum?

Palmieri. Remâi, și te mărită cu dênșul.

Ducesa. Ce đici?

Palmieri. Đic, dnă ducesă, că am onórea să-ți cer mânia pentru prietenul meu, contele Roger de Moray.

Ducesa. Ai nebunit?

Palmieri. Nici decum. Mi-i mintea cât se póte de intrégă. Ascultă-me și cântăreșce bine fiecare din cuvintele mele. Nu mai sîntem aici in Italia, unde o cășatorie nu mai póte fi desfăcută; in Franța există bine-

făcătórea lege a divorsului, — și dna de Moray, acest ânger nepătat, cuminte...

Ducesa. Sfêșeșce...

Palmieri. Dna de Moray are un amant.

Ducesa. Apoi tot îți đic eu bine, că-ai nebunit.

Palmieri. Are... un amant... ț-o đic.

Ducesa. Un amant! Ea! o femeie așă de liniștită, așă de religióșă, cu infățșirea ei care-ți arată atâta virtute... Dar șcii tu, că decă ceea ce spui ar fi adevărat, femeia acésta ar puté fi corona tuturor femeilor!

Palmieri. Scumpa mea, femeile oneste când vor, sînt cu mult mai pricepute in trebi de aceste, decât celelalte!

Ducesa. (Iute.) Și ai tu doveđi?

Palmieri. Aș mai vorbí eu decă n'aș avea?...

Ducesa. Ci vorbeșce-mi dar cât mai ingrabă!

Palmieri. Acum doue đile, din întêmplare, me întêlnii intr'o stradă deșartă, cu o femeie a cărei față eră acoperită cu un voal fôrte gros; după talie și mers, am cunoscut că eră dna de Moray.

Ducesa. Urméză.

Palmieri. Îmi inchipuisem că ea se duce să facă undeva vr'o milostenie... și m'am pus s'o urmăresc fără a fi observat de dênșă. De-odată, ea intră in pridvorul unei biserici; — apoi se face nevêđută.

Ducesa. Și tu ce-ai mai făcut?

Palmieri. Intru și eu in acea biserică, unde din fericire eră o intunecime cât se póte de mare; me furizez pe după stîlpii cei mari de pétră, până ce găsii urmele fugarei mele. Dar atunci, frumușica, nu mai eră singură! Un tiner îi vorbíá cu multă animație pe când ea, fôrte emoționată, căută a-l liniști.

Ducesa. Și ce-ai audít vorbind?

Palmieri. Eram in față lui Romeo și a Julietei. Numai că acum Julieta grăbiá pe Romeo să plece, să se ducă departe, fôrte departe, in America, — și pentru ca să nu mai remăe nici o urmă a trecutului, ea-l rugá să-i inapoiéșcă scrisorile de amor, ce ar fi in stare să compromită onórea sa și fericirea ficei sale... Așă e că lucru e cum nu se póte mai lámurit?

Ducesa. Și ce đicea Romeo?

Palmieri. Romeo nu prea eră așă de incăpăținat ca să remăe... Dar cerea numai decăt să i se plătéșcă cheltuelele de drum... o bagatelă... O sută de mii de franci!

Ducesa. (Ridênd.) O sută de mii.

Palmieri. El va inapoi cu prețul acesta scrisorile despre care eră vorba. Îți voi da banii aceștia, îi respunse dna de Moray; dar nu inainte de sâmbătă. Am amanetat o parte din juvaerurile mele la Muller juvaergiul, care-mi va aduce banii vineri, la 4 ciasuri. Și așă, s'au despărțit, — ea fôrte veselă că-și va puté recăpétă scrisorile; iar el și mai vesel că va pune mânia pe banii sei. Acum, înțelegeți tu ce folos putem trage noi din o asemenea descoperire, — și mai voeșci încă să pleci?

Ducesa. Nu, nu, — nu mai plec. Aha! iată dar că incede a se dărímă obraznica ei măreție cu care voiá dênșă să me umiléșcă!

Palmieri. In curênd tu vei fi contesa de Moray, și atunci, me vei puté ajutá mai bine să devin soțul frumușei dre Pauleta de Moray!

Ducesa. Ce đici?

Palmieri. Trebuie să fi vêđut tu pe biuroul contelui, un portret fermăcător, care e al trei de Moray, ce in curênd va trebuí să soséșcă in Franța. Cu influența, ce cred că vei șci a ț-o impune față cu bărbatul teu, vei fi in stare să dispui după plac de mânia acelei co-

S ă r u t a r e a .

pile; și, când amândoi vom fi strâns legați cu această nobilă familie, — cine ar mai îndrăzni să scormonească trecutul soției și a ginerelui ilustrului conte de Moray.

Ducesa. Da, aceasta e un vis prea frumos! Și me voi încerca de a-l preface în realitate cât mai curând!

Palmieri. Sst! iată că vine Roger!

Scena VI.

Aceiași, Roger.

Roger. Credeam că voi găsi aici pe dna de Moray.

Ducesa. Nu s'a întors încă...

Palmieri. De ôre-ce tu ai pe dl de Moray ca să-ți fie de urit, me duc să-ți îndeplinesc însărcinarea ce mi-ai dat.

Ducesa. Cată să fie totul gata pentru plecare.

Palmieri. Bine înțeles... Peste puțin me întorc. *(Ese prin fund.)*

Roger. Așa dar sînteți hotărîtă serios... Plecați dîmnă?

Ducesa. Fôrte hotărîtă; și pentru că vom deveni, pentru totdeuna, străini unul de altul, spune-mi, te rog, deschis, pentru ce convorbirile noastre ce erau așa de familiare, s'au întrerupt de-odată; pentru ce relațiunile noastre așa de amicale, așa de frățești, au devenit, din partea dtale, atât de rezervate și reci?

Roger. Vreți să știți?

Ducesa. Chiar te rog...

Roger. Ei bine, acum, când sînteți hotărîtă a plecă, pot să ve spun totul, în deplină libertate. Dcă m'am îndepărtat de dvîstre, dnă ducesă, am făcut-o numai pentru că conștiința și datoria mea mi-o poruncia.

Ducesa. Datoria... Lămurește-me, te rog, căci nu înțeleg nimic.

Roger. Am luat de sêmă, că simțurile aceste de simpatie și de afecție de care-mi vorbiți, ar puté într'o di să se prefacă în niște simțiminte cu uult mai viu, de-o altă natură, și...

Ducesa. În sfârșit, ț-a fost frică să nu me iubești.

Roger. Să ve iubesc... și să v'o spun.

Ducesa. (Rîdînd.) A! Ce-i dreptul că asta ar fi fost o mare crimă!

Roger. Nu rideți, dnă; știu că niște cuvinte ca ale mele, în timpul în care ne aflăm, pot păré ceva cam... naive. Un bărbat care se luptă cu inima lui, și vré să rămăe credincios soției sale, e ceva mai mult decăt ridicul; dar, dcă ați ști ce stimă înaltă dau eu dnei de Moray, dcă ați ști ce respect nemărginit, ce dragoste și recunoștință închin eu acestei vrednice și nepătate soții, ați înțelege atunci, că a trebuit să-mi amuțesc buzele și să inăduș în fundul inimei mele, o mărturisire ce putea fi într'acelaș timp o ofensă pentru dvîstre, și o tradare cătră ea.

Ducesa. Și deci pentru asta, cu o tărie nobilă, pe care o admir, te-ai încercat... și încerci încă a nu-mi spune: te iubesc!... Dar tôte silințele dtale sînt de prisos, scumpul meu prieten, — căci, dcă-ți înlăntuești buzele ca să împiedeci de a eși din ele această mare taină, totuș privirile dtale caut să înghită pe ale mele, când ochii noștrii se întînesc, — mânilor-ți tremură când ating pe ale mele, — și această, de multă vreme încă, mi-au desvilit marea dtale taină, în tîtă întregimea eil!

Roger. Cel puțin gura mea nu o va spune nici-odată, căci m'aș simți rușinat pînă în fundul sufletului, atât pentru dvîstre, cât și pentru mine, dcă aș îndrăzni să ve propun o iubire înjumătățită între dvîstre și femeia mea.

Ducesa. Atunci, numai pentru că soția e nepătată și credinciosă, bărbatul care me adoră, nu-mi va țice nici odată: Te iubesc?

Roger. (Firm.) Da.

Ducesa. Nu mai repetă astfel de cuvinte, că m'ai ispitit prea mult...

Roger. Ce țiceți?

Ducesa. Nimic; nu voi să țic nimic.

Roger. Dați-mi voe... acum nu mai aveți dreptul de a tăcé. Vorbiți, pentru Dđeu, vorbiți!

Ducesa. Ei, ș-apoi la urma urmei, — luptele de iubire, sînt și ele lupte ca tôte luptele, unde fiecare are dreptul să se slujescă de armele ce le are în mână. Și, dcă inima dtale trebuie să fie dată femeiei celci mai vrednice, atunci eu ț-o cer, și o ieu!...

Roger. Dar știți că, în cuvintele ce le-ați țis, eu vđd o invinovățire uriciosă... o calomnie nevrednică contra dnei de Moray?

Ducesa. (Cu mândrie.) Invinovățire... se pôte; calomnie inse nu.

Roger. Explică-te atunci!

Ducesa. Vrei să-ți spun: Atunci află dar... Ei nu, nu, — nu pot!... ai puté s'o uciți!

Roger. S'o ucid!... Dar atunci, asta însemnă că ea m'a înșelat, m'a tradat, m'a desonorat!... Ea, Laurence! Ah! ah! ah!... Laurence, acest ânger de înțelepciune, de onóre și virtute!... Asta mamă așa de iubitoare și devotată, astă soție așa de credinciosă și nepătată, iubită, respectată de bărbatul seu, da, da, respectată, auđi dtă, respectată! A! șubredă idee ai mai avut, scumpă dnă! — și ar trebui să roșești de-o așa uriciosă născocire!

Ducesa. (Rece.) Te înșeli; n'am născocit nimic.

Roger. Atunci, calomnia asta ț-a fost povestită de vr'un dușman mișel.

Ducesa. Iar te înșeli. Cel dela care am aflat taina această, e un om în care am tîtă increderea, un om care te iubește pe atât de mult, pe cât o uresc eu pe dînsa, ce te tradază.

Roger. Și omul acela cine-i?

Ducesa. Palmieri.

Roger. Fratele dtale?

Ducesa. La o întîlnire, la care din întemplantare el esistă, fără să fie vđduț, — el a auđit convorbirea a doi inovății, și a căpătat o bună dovédă despre trada-rea femeii dtale.

Roger. Me faci să 'nebunesc!... Voi dar ca 'ntr'o clipă...

(Va urmă.)

N. A. BOGDAN.

Virtutea bătrâneței.

Ubesc pe cei bătrâni, iubesc,
Dar când păhare pline
Stau rînd și tineri chiuiesc,
Atunci un dor nebun îmi vine —
Să tot trăesc!

Când vđd în joc pe vr'un bătrân
Cu tineri și cu fete,
De trei ori fericit îl țin
Și țic: «El pîrtă nea pe plete,
Dar foc în sîn!»

I. A. URSE.

Tuberculoza și Lepra.

— Conferența dlui dr. Babeș. —

Gin seara de 18/30 martie, eminentul nostru bacteriolog și-a dezvoltat instructiva sa conferență asupra *bacilului tuberculozei și al leprei*, în sala institutului bacteriologic din București.

Dl dr. Babeș începe cu studierea bacilului tuberculozei.

Tuberculoza este boala civilizației, și este foarte răspândită. Statul ar trebui să ia măsuri severe, înse până acuma nu se arată dispus la așa ceva. Mai cu seamă la noi, unde serviciul sanitar este într-o slăbiciune neauzită. Odată Europa era bătută de lepra după cum e actualmente de tuberculoză și atunci ea a scăpat de acel flagel izolând în asiluri pe ieproși. Ei bine, așa ar trebui să se facă și astăzi, de și o recunoșce dl dr. Babeș, e cu mult mai greu.

Tuberculoza se manifestă mai cu deosebire sub două forme: sub forma cunoscută de *scrofuloză* și de *oftigă*. Copiii sufer sub forma întâia. Se observă de multe ori bolfe pe la gât, cari constau în umflarea glandelor limfatice. Scrofuloza este o tuberculoză localizată și deja slăbită. Celulele din pregiurul microbilor nu-i lasă să se imprășcie în corp. Dacă năvălesc alți microbi asupra corpului, de exemplu microbi de pojar și de vârsat, atunci celulele încep lupta cu noii dușmani și microbii tuberculozei se folosesc de lipsa de rezistență și invadează corpul ducându-se la plămâni și aiurea.

Oftiga se arată la oameni adulți. Dl dr. Babeș arată un plămân luat dela un om oftigos mort de curând. Plămânul conține mici caverne produse de bacilii tuberculozei. Bacilul acestei boale teribile care face pustiiri mari a fost descoperit de Koch, înse cum? Prin un procedeu ingenios. Prin colorațiune cu anilina supusă la căldură. Microbii tuberculozei sunt mai mici decât toți microbii cunoscuți până acum. Într-o flegmă sunt milioane de de alți microbi și numai o sută se u o mîie de tuberculoză. Apoi acești microbi mai sunt și transparenti, așa că dacă nu-i vom colora, nu-i vom pute distinge nici chiar cu microscopul. Toți microbii boalelor au fost descoperiți prin colorațiune, înse aceștia ai tuberculozei trebuie să-i colorăm cu o materie tare ca anilina infierbântată. Acum se întreabă dl dr. Babeș, de unde șcim că acești microbi produc tuberculoza? Ca să răspundă la acesta dl dr. Babeș experimentează cu niște mici aparate după procedurile lui Koch și arată doi epuri inoculați cu cultură tuberculoză. S'a constatat, că microbii tuberculozei astfel descoperiți prin colorațiune introduși într'un corp produc tuberculoza.

Prin proiecțiune microscopului electric dl dr. Babeș arată cum spațiile libere din plămâni sunt ocupate de microbi și de secrețiunea lor, care a mortificat țesutul și împedecă străbaterea aerului. Microbii se vîd ca puncte mari roșie prin colorațiune. Mai arată microbii măriți cât degetul și în formă lungăreț. Secrețiunea gălbue, care se vede în giurul microbului și pe care o are dl dr. Babeș preparată, este mórtea țesutului, dar tot-odată și otrava care, preparată, ucide la rëndul ei pe microbi. Cu acesta s'a încercat Koch a ucide microbul tuberculozei.

Cum se propagă tuberculoza? Ea se propagă foarte ușor. Scuiatul unui ofticos poate umplea mulți oameni de tuberculoză. Un scuiat uscat și prefăcut în pulbere se așcă pe pereți și pot să-l respire mulți oameni. Laptele de vacă din oraș conține bacilii tuberculoși. Carnea

iarăș este gazda acestor bacilii. Tuberculoza nu se moștenește, căci ea se află numai unde e și bacilul. Tuberculoza se propagă prin sărutat, prin venirea în contact cu tuberculoși. Bacilii tuberculoși se introduc prin piele pe la rădăcina părului. Se dă de cătră mamă se u doică în alăptare. Omenii nu se nasc tuberculoși ci capetă tuberculoza mai pe urmă.

Statul ar trebui să ia măsuri severe pentru crearea de asile, care să separe pe tuberculoși. Fiind că nu poate interveni în familie, ar trebui ca familiile singure să nu îngădue căsătorii cu tuberculoși. Mai trebuie paza strașnică pentru curățenie și desinfecare.

Dl dr. Babeș trece la microbul leprei. Acestă boală de ordină este esternă și se manifestă prin bube pe față, pe picioare, pe mâni. Bacilul leprei sēmănă cu al tuberculozei. El are aceeași acțiune destructoare. Arată mai multe desemnuri luate după natură. Aduce doi copii leproși. Mai arată un cap de femeie conservat în spirit cu fața diformată de lepra. Lepra se propagă ca și tuberculoza. Acest flagel a început să se întindă la noi. S'a observat și lepra internă în nervi de exemplu.

E. D.

Doine din Ardeal.

La cetatea cu trei porți,
Acolo-s voinicii toți;
Dar la cea cu porța 'nchisă,
Acolo-s maicele strînse,
Maicele, jalnicele,
Vîrsându-și lacrimile;
Eu din grai așa grăiam:
— Lasă maică, nu mai plînge,
Nu vîrsă lacrimi de sînge,
Noi vom duce-o bine 'n țeră,
Merge-om noi și-om veni iară;
Și de-a fi vr'o reutate,
Ț-oi trimite maică carte,
Carte 'n patru cornurele,
Scrisă cu lacrimi de-a mele,
Cui îi da-o s'o cetescă,
Lacrimile să-l pornescă.

Mândră, mândrulăna mea,
Țică-ți maica ce-o vrea,
Pentru că-ți sărut gura;
Ba maica nimic nu-mi Țice,
Căci gurița îi prea dulce,
Și maica nimic nu-mi face,
Căci gurița mult îmi place.

Cine-o dat să fiu cătană,
N'are la ce-și da pomană;
Că pomana lui îi dată,
La porță la judecată:
Fie-i casa ulița
Și moșia temnița.

Mărișcuță, pui păun,
Du-me unde-i vinul bun;
Pica ta-i totă inele,
Gura Ți-i fagul de miere,
Pica ta-i numai de-un pîr,
Gura Ți-i de calapăr.

M. VIORESCU.

SALON.

Câteva scrisori.

Cea dintâi scrisóre a lui:

Zoe,

In viața mea am avut trei zile fericite până acum: ziua când te-am vădit pentru prima oră, ziua când ți-am vorbit și ziua când mi-ai șoptit incet că me iubesci. Ah! îmi este cu greu a-ți spune aci ce am simțit când ai pronunțat cu glasul cel mai dulce din lume aceste doue vorbe: «Te iubesc.» Cu aceste doue vorbe mi-ai deschis un viitor lung de fericire. Me crești tu, Zoe, că eu aș fi in stare să stau ani intregi in genunche la pieió-rele tale numai ca să te aud repetându-mi aceste doue cuvinte: «Te iubesc.» Căci eu pui toate versurile din lume, toate cântecele mai pe jos de aceste cuvinte sacre. Cu ele poți să străbați fericit lumea asta tristă, cu ele poți să deschizi porțile raiului. Aș vré să știu decă mi le-ai spus din totă inima séu numai vrei să chinușci o inimă simțitoare ca a mea?

Respunde-mi ca să știu ce cale trebuie să apuc: calea fericirei séu a durerii?

George.

Cea dintâi scrisóre a ei:

George,

Am citit scrisórea ta și mi s'a părut că citesc o bucată musicală compusă de cel mai mare maestru pentru a fi executată de angeri in cer. Cuvintele tale m'a fermecat, m'au îmbetat de fericire. Nu puteam crede intr'o fericire așa de mare, credeam că n'am primit nici o scrisóre, ci că numai am visat un vis dulce și scurt. Dar puneam mâna îndată pe hârtie, o stringeam la sîn, o sărutam, o vedeam foarte bine că există in mânele mele, vedeam că nu visez și... credeam că am să mor de atâta fericire. Te iubesc! Te iubesc! Te iubesc! Atâta pot să-ți spun. Atâta cer și dela tine.

Zoe.

O scrisóre a lui după un an:

Zoe,

Vești, bagă de sémă ce-am vorbit in privința zestre. Părinții tei sânt cam cârcotași, o știe acesta totă mahalaua. Dar și ai mei nu se lasă mai pe jos. Mama mi-a tras o ocară de m'a trecut Dunărea.

Mi-a d'is: «Ce, altă fată nu mai gășiai tu, chiorule și nepricopsitul! Ți-a cădit tronc la inimă Zoe, fata Fănarului! Ai ales până ai cules! Și vrei să mi- aduci in casă golă pușcă, fără para chioră de zestre? Să nu te incerci să faci una ca asta că nu mai ai trai cu mine și cu băbacă-teu! Ce vrei să munșci tu la cancelarie, ziua și nóptea, ca să-i faci ei rochii și pălărie? Lasă, pune-ți pofta 'n cui. Ți-am spus eu pe cine să iei. Ce să-ți fac decă nu m'ascuți? Copil neascultător ca tine n'am mai pomenit de când sânt. Trebulă să-ți sucesc gâtul de mic ca să me scap d'asă pramatie de copil. Bagă bine de sémă ce-ți spui: Să nu-mi aduci pe dracu cu lăutarj in casă, că nu mai ai di bună cu mine!»

Inchipușce-ți acum dragă Zoe, in ce foc me afflu! Părinții tei stau imbufnați, ai mei posomoriti. Și toate acestea din pricina miserabilei de zestre. Și de vină ești mai mult tu: Nu mi-ai spus dela început ce bani ai, ce rufărie ai, ce imobile ai.

Stărușce pe lângă bătrâni ca să mai dea ceva și să facem toate bune. Cununia, eu dicit s'o ficsăm peste trei săptămâni. Tu ce dicit? Ne vom cununa la biserica Zlătari. Știi, vine in podul Mogoșóiei, și e altceva! Mai vine unu și altu, mai ne felicită și pe noi, mai știe și lumea că ne-am căsătorit.

Ți aștept respunsul,

George.

Respunsul Zoei:

George,

Am primit scrisórea ta și am citit-o până la sfêșit. Îmi scrui ca să mai stărușc pe lângă urșii mei de părinți ca să mai dea ceva. De crești că mai póte vorbi cineva cu ei? Mama nu mai scóte nici o vorbă de vr'o săptămână. Tata numai bufneșce din când in când. Îl tot aude blăștémând ciasul când m'am născut. Am plâns eri trei ciasuri și n'a venit nimeni să me intrebe: ce am? de ce plâng? Nici frații nu mai îmi vorbesc. S'au imbufnat și ei. Dicit că vroi eu să-i sărăcesc și pace bună. Dicit că vroi să le iau pânea de toate zilele și să ți-o aduc ție de zestre.

Tata dicit ieri cătră un prieten: «N'aș fi creșut nici odată că Gheorghe, băiatul lui kir Năstase Papucaru, o să-și intinđă nasul până la fata mea! Și cere zestre, nu glumă! O să-i dau eu lui zestre pe spinare!»

Mama se jeliuă iar cătră o vecină, cam așa: «N'am avut noroc nici eu când m'am măritat și ved că nici fata mea n'are. N'aș fi creșut odată cu capu ca să-i cađă ei tronc la inima Gheorghe a lui Papucaru. Asta e nenorocire și pace bună!» Vecina cu care vorbiă i-a respuns: «De ce dicit așa cocónă Tincol! Nu știi ce e scris omului! Gheorghe e băiat bun. Ce cusur are? Dec'o vré Dunedeu, póte să facă bani cu timpul. Dună cine vrei dta să dai fata? Prințu n'o să ți-o ia, te asigur!»

Apoi mama par că s'a mai imblândit nișel. Bunica a venit ađi pe la noi și vedându-me așa tristă m'a mângăiat. Când a plecat mi-a făgăduit că are să induplece pe părinții mei ca să mai adauge ceva la zestre. Bunica e așa de bună femee și milóșă încât eu creș că va pune bani dela dēnsa numai ca să impace lucrurile.

Dar tu ce faci cu slujba ta? Mi se pare că n'ai nici o speranță de inaintare. Ce, vrei să te insori sub șef de birou?

Asta n'o admit!

Stărușce să te inainteze ca să ai o poziție socială mai cum se cade când vei fi căsătorit. Acuma ca flacău ți-e lesne cu doue-trei sute de lei lésă pe luni, dar să te ved ce o să faci cu suma asta când vei fi insurat! Căci ți spui de acuma că de zestre nu poți să te atingi de loc, nu-ți dau nici o para măcar. Zestrea se va păștră pentru copii.

La revedere,

Zoe.

După un an de căsătorie:

Miserabilo,

Să nu mai indrășnești să-mi calci pragul casei! Să stai acolo la nemernicii tei de părinți căroro le semeni. M'ai făcut de ris in lume. N'aș fi creșut pentru totă lumea că ai să eși astfel de pomă. Să nu te mai ved inaintea ochilor! Bine că m'am scăpat de tine! Mi s'a mai ușurat capul. Casa mea ajunsese un adevărat bala-muc din pricina ta. Totă ziua certă, totă ziua bătae. Speriașei mahalaua, ciumo! Căutai scândalul cu luminarea. Nu mi-a remas mobilă nesfărîmată, nu mi-a remas fafurie și sticlă nespertă. La cancelarie me plângeau tot colegii; pe drum, se uită lumea la mine cu

milă. Ajunsesem o bațocură a ta. Bine că te-am vedut
urnită din loc. Stai acum acasă și te certă cu cine-ți-a
dat educație așa de strălucită! Și îți mai repet încă odată
să-ți bați mintile în cap și să nu mai îndrăznești a-mi
călca pragul casei, ca îți tai picioarele!

Atunci fost bărbat

George,
De această scrisoare, ea răspunde:
Domnule,

Meriți să te numesc mai mult decât miserabil, mai
mult decât monstru, mai mult decât infam! Dar nu gă-
sesc cuvinte destul de tari spre a te strivi sub greuta-
tea lor. Sarlatan și mișel! n'a fost destul că m'ai păcă-
lit cu făgăduelile tale sforăitoare că ai să ajungi șef de
biurou și, altele dar, ființă nemernică ce ești, m'ai făcut
și de ocară în lume cu caracterul teu adevărat moji-
cesc! Ti-ai dat chiar de a doua di arama pe față. Cine
te știea, că ești stricat, că ești betiv și cartofor! Cine?
Voi blăstema în toată viața ciasul când mi-ai eșit pentru
intâia oară în cale. Bunica să mi tragă păcatele, că densa
a stărui: să te iau! să te iau! Par că am fost fermecată.
Par, că am fost legată la ochi când te-am luat de bār-
bat. Cum dracu nu me uitam la nēmurile tale și să ved
ce giuvaieruri sūnt! Cum nu vedeam că în familia ta se
află incuibațe, tōte patimile rusinoșe!... Nu te-a înaintat
șef de biurou fiind că nu meriți! Cum o să înainteze pe
toți neghiobii la o astfel de demnitate! Ba, eu dec'as
avé o putere, te-as da afară și din păcătoșă aia de slujbă
ce ai. Am să te fac de ris la tribunal când ni se va
judecă divorțul, monstrule, lașule, infamule, miserabile!

Fosta dtale soție

Zoe.

DIMITRIE TELEOR.

Sesiunea gen. a Academiei Române.

— In 1892. —

IV.

Sedința XIII, la 17/29 martie. Dl Sturdza dă ce-
tire unei telegrame dela dl Teodorean despre succesiu-
nea adămachie, răspunsul făcut la acea telegramă, cererii
telegrafice către tribunalul de Iași cerend punerea Aca-
demiei în posesiunea averii lăstate ei de repositul, pre-
cum și procurii generale care se dă dlui D. Sturdza
spre a reprezenta Academia în regularea acestei succe-
sionii. Se aprobă aceste acte făcute în numele Aca-
demiei.

Se ceteșce cererea adresată de dl Iuliu Vuica,
vicepresedinte al reuniunii învățătorilor români din Banat-
Comlos, de a se da publicațiunile Academiei pentru bib-
lioteca acelei reuniuni. Se decide a se trimite anele și
alte publicațiuni potrivite cu trebuințele reuniunii numite,
după alegerea delegațiunii.

Dl T. Maiorescu dărușce reproducerea în mărimea
originalului de pe douē picturi murale (Domnul Hristos
și Ioan Botezătoriu) din biserica episcopală dela Curtea
de Argeș. Se primesc cu mulțămiri.

Sedința XIV, la 18/30 martie. Se primeșce în dar
dela dl Sava Șomănescu, proprietar în Craiova, prin dl
deputat Michail Seulescu, un chrisov scris slavoneșce pe
pērgament dela Mihnea Voevod din anul 1581. (7089)
măiu 9, pentru 5 moșii ale fraților Radu, Preda și Stroe,
fiii lui Radu Buzca Armașu și ale altor boeri.

Se comunica adresa ministeriului instrucțiunii pub-
lice cu nr. 1642, dela 17 curent, pe lângă care se tri-
mite copia decretului regal prin care Academia este
autorisată a primi legatul făcut ei de repositul Vasile
Adamachi.

Sedința XV, la 19/31 martie. Se dă cetire proce-
sului verbal al secțiunii literare pentru sedința dela 17
martie. În acea sedință dl Gr. Tocilescu a esprimit do-
rința de a se permută din secțiunea literară în cea isto-
rică, secțiunea literară a aprobat această cerere, rămânend
ca ea să fie primită și de secțiunea istorică și de ple-
nul Academiei.

Secțiunea literară propune a se alege membrul al
Academiei, în locul vacant în acea secțiune dl Anton
Naum dela Iași.

Se decide ca ceteșinea permutării dlui Gr. Toc-
lescu să fie recomandată secțiunii istorice, iar propune-
rea de alegere a noului membru să se pună la ordinea
dilei când se vor prezenta propunerile de aceeaș natura
și dela celelalte secțiuni.

Dl G. Baritiu prezintă raportul comisiei însărci-
nată cu cercetarea lucrărilor făcute în decursul anului
incetat.

Se decide a se pune la ordinea dilei în cea din-
tâi sedință la care va fi prezent dl secretar general,
acuma absent din cauza afacerilor Adamachi.

Sedința XVI, publică, la 20 martie (1 aprilie.) Dl
V. A. Urechia prezintă din partea autorului scrierea «Ideul
armatei române» (Bucureșci 1891), de căpitan Dimoleșcu.

Dl membru corespondent dr. V. Babeș prezintă
Analele Institutului de patologie și de bacteriologie,
anul I, 1888—89, partea II, publicate de dsa. În acest
volum, dice dl Babeș, se cuprind rezultatele cercetărilor
originale asupra naturii mai multor bóle.

Dl Gr. G. Tocilescu ceteșce studiul seu despre
Nicolae Alesandru Basarab Domnul Muntēmiei, prin care
dovedeșce că acest Nicolae Alesandru nu este, cum s'a
credut până acum, fiul lui Alesandru Basarab, ci ēnsuși
Alesandru Basarab, care s'a numit Nicolae Alesandru și
a murit la anul 1364, fiind înmormēntat în biserica din
mănăstirea Cămpulung.

Sedința XVII, la 21 martie (2 aprilie.) Dl V. A.
Urechia prezintă tomul I din publicațiunea sa «Istoria
școlōlor dela 1800—1864», căreia Academia i-a acordat
în 1890 premiul Eliade.

Se ceteșce cererea primită dela directorul gimna-
siului Văcărescu din Tērgoviște de a se da pentru bib-
lioteca sa publicațiunile Academiei. Se decide a se reco-
mandă delegațiunii spre satisfac, după cum s'a pro-
cedat cu alte cereri analoge.

Se ceteșce scrisoarea dlui căpitan Dimoleșcu, dela
Tērgoviște pe lângă care trimite publicațiunea sa «Ide-
alul armatei române», cerend a i se da autorisarea de
a o cefi într'o sedință a Academiei. Se recomandă sec-
țiunii științifice.

Dl I. Vulcan cerc să se dea revistei «Romanische
Revue» publicațiunile Academiei. Dl presedinte observă,
că până acum nu s'a dat nici unei reviste seu diar pub-
licațiunile. Dl I. Negruzzi dice, că acesta revistă are de
scop a aduce la cunoșcinta străinătăii activitatea poli-
tică, literară și științifică, care se face la români, este
deci de interes ca redacțiunea ei să cunoșcă și activita-
tea Academiei. Se decide a se trimite publicațiunile
Academiei.

Sedința XIX, la 24 martie, (5 aprilie.) Se procede la alegerea comisiunilor cari vor cercetă publicațiunile și manuscrisele ce se vor prezenta la concursurile premiilor pentru viitoarea sesiune generală din 1893.

In comisiunea de noue membri pentru publicațiunile cari se vor prezenta la concursul marelui premiu Năsturel și al premiului Eliade-Rădulescu pe 1893, sunt aleși dnii B. P. Hașdău, V. Maniu, I. Negruzzi, N. Quintescu, V. Babeș, N. Ionescu, P. Poni, P. S. Aurelian, general St. Fălcoian.

In comisiunea pentru esaminarea lucrărilor cari se vor prezenta la concursul premiului Lazar ca studiu asupra vinurilor din România, sunt aleși dnii P. S. Aurelian, P. Poni, dr. D. Brândza.

In comisiunea pentru esaminarea lucrărilor cari se vor prezenta la concursul premiului G. San-Marin «Considerațiuni asupra comerțului României» sunt aleși dnii P. S. Aurelian, V. A. Urechia, I. Negruzzi.

In comisiunea pentru esaminarea lucrărilor cari se vor prezenta la concursul premiului Neuschotz: «Compendiu istoric asupra dezvoltării industriale, la Români până la 1875», sunt aleși dnii P. S. Aurelian, D. Sturdza, Gr. G. Tocilescu.

Sărutarea.

— La ilustrațiunea din nr. acesta. —

Sărutarea in totă lumea creștină e un simbol de dragoste. Sunt multe feluri de sărutări, între toate inse nu este nici una mai călduroasă și mai plină de dragoste ca sărutarea mamei.

Ilustrațiunea din nr. acesta infățișează pe o mamă tineră, care-și sărută copila. O idee poetică și plină de simțire, pe care artistul a exprimat-o într'un fel foarte gingaș.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare și artistice. Regele României a scris 5000 de lei pentru statua lui Alecsandri, care se va ridica la Iași. — *Episcopul Ghenadie al Râmnicului din România* scrie un tractat de «Istoria literaturii române.» Em. S. incepe cu descrierea celei dintău evanghelii traduse in limba română, apoi va continua ce celelalte. — *Di Ioan Berariu*, esarc arhiepiscopesc in Stroșci in Bucovina, publică invitare la abonament pentru lucrarea sa intitulată: «Paginile sângerose ale regimului de linie nr. 41», cu prețul de 1 fl. — *Di Ioan Bogdan* a publicat la București «Morfologia limbei paleoslovenice», ediție autografată, cu un fragment din Codex zographensis ca bucată de cetire. — *Di C. G. Dăscu* a publicat la București volumul III din cursul de drept public român, ce a ținut la universitatea de acolo. — *Di Mihail I. Opreșan*, major de intendentă, in armata română, a publicat la București un volum care cuprinde toate legile militare române cu modificările care li s'au adus până astăzi.

✓ *Scrierile lui Alecsandri.* Dna Bogdan, fiica regretatului nostru poet V. Alecsandri a hotărît să publice toate scrierile părintelui seu. Publicațiunea se va face in véra acesta și va cuprinde mai multe lucrări inedite, între care doue piese și câteva fragmente, precum și unele traduceri din poesile lui Alfred de Musset. O piesă poartă titlul: «Veni, vidi, vici» și se petrece pe timpul lui Cesar.

Curentul Eminescu. Acesta a fost titlul unei conferențe literare ce dl Al. Vlahuță a ținut de curând la Ateneul din București și la care vom mai reveni. Sala a fost literalmente plină și a aplăudat cu entuziasm pe conferențiarul, care a vorbit cu multă căldură despre nefericitul poet mort in miserie in vigoarea bărbăției sale. Alusiunile ce dl Vlahuță a făcut la dnii Ghenea și Dela Vrancea, cari asemenea erau de față, au fost acompaniate de aplause viforose. Dsa a vorbit și de studiul critic apărut la Blaș și a terminat sfătuind pe tiner să-și caute subiecte in viața dîlnică.

Memoriile dlui Millo. Bătrânul artist teatral român, dl Matei Millo, care a jucat cu mare succes și 'n părțile noastre, a petrecut ierna in Italia. D'acolo dîlele acestea s'a întors la București. Se dîce, că aici va incepe să-și publice memoriile sale, care sunt cuprinse in 6 volume.

Caracterul național. In epoca de acuma, când cosmopolitismul fals tînde să ocupe din ce in ce teren mai mult, vedem cu bucurie, când cineva la noi românii, cari nu putem fi cosmopoliti, propagă ideia naționalismului. Astfel anunțăm cu plăcere eșirea unei broșuri la București, in editura Ateneului-Român, care poartă titlul: «Importanța caracterului național in progresul omenesc», conferență rostită in séra de 27 februarie an. c. de Gr. Maniu. Credem a reveni la acesta broșură și decă spaciul ne va permite, vom presintă-o totă cetitorilor noștri. Prețul 50 bani.

Premiații societății geografice române din București, conform hotăririlor publicate in adunarea ținută la 8/20 martie, sunt: Premiul I de 1000 lei, (dat de prințul Ferdinand, dîmnei Hortensia Racovița, pentru dictionarul județului Bacău; premiul II (500 lei) dlui C. Alesandrescu, pentru dictionarul județului Muscel; premiul III (500 lei) dlui Moise Pacu, pentru dictionarul județului Covurlui și premiul IV (500 lei) dlor V. C. Nădnjde și I. Tițu pentru dictionarul județului Botoșani.

Premii literare. In ședința din urmă a societății geografice române din București regele Carol a oferit un premiu de o mie de lei pentru dictionarul geografic al județului Suceva, prințul moștenitor Ferdinand o mie de lei pentru județul Doljiu, iar dl ministru Alesandru Lahovary cinci sute de lei pentru județul Vâlcea.

Monumentul poetului Alesandrescu. Din inițiativa dlui G. Ghica, comitetul ligei din Târgoviște pentru unitatea culturală a Românilor, a hotărît să adune fonduri cu cari să se ridice un monument poetului Gr. Alesandrescu la Târgoviște, orașul seu natal. Dl I. Ghica a și subscris suma de 500 lei. Se speră, că suma trebuincioasă se va adună in curând.

O serbare literară 'n București. Cetim in «Românul» că studenții dela facultatea de litere pentru a avé suma necesară la tipărirea cursului de istorie, al dlui profesor V. A. Urechia, au hotărît să dea o serbare literară. La acesta serbare între altele, dnii V. A. Urechia, Vlahuță, Caragiali, de la Vrancea vor citi lucrări noue. De sigur că publicul va incurajă această frumoasă incercare a studenților.

Reviste și dîiare. Șeșetorea, o nouă revistă pentru literatura și tradițiunile populare, a inceput să iasă la Fălțiceni in România, sub direcțiunea dlui Arthur Gorovert, având ca membri fondatori pe dnii N. Vasiliu, C. Pavilescu, T. Daniilescu și M. Lupescu invetători. — *Gimnasticul român* e titlul unei reviste lunare pentru propagarea gimnasticeii in societate și armată, care a apărut la București.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Știri teatrale și musicale. *Tenorul Gabrielescu*, venind din America, a petrecut câteva zile în București, apoi s'a rentors în străinătate. — *D. D. Popovici*, care a dat la București un concert foarte reușit, s'a rentors la Praga. — *Sonnenenthal* și *Wolter* dela Burgtheater din Viena, au să meargă în luna lui maiu la București, ducând cu sine și decorurile pentru a se montă piesa «Mășterul Manole» de Carmen Sylva, care s'a jucat an la Viena.

Teatrul Național din București. În săptămâna trecută iarăș s'a jucat o piesă originală nouă: «Virginia» tragedie în 4 acte și în versuri de dra Ana Ciupagea. Acțiunea se petrece în anul 449 înainte de Christos, în timpul când decemvirii cărmuiau la Roma. Subiectul e scos dintr'un episod povestit de Titu Liviu, care a făcut să cadă decemviratul și să revie poporul roman la guvernul consular. Decemvirul Appiu Claudius fu sedus de frumusețea Virginiei, fiica centurionului Virginius. Densa eră fidațată cu Iulius, fost tribun al poporului și resistă tuturor propunerilor lui Appiu Claudius. Acesta, spre a-și ajunge scopul, indemnă pe un client al seu Marcu să afirme în public, că Virginia e fiica unei slave a sa și să o ia. Indresnelă acestuia și injuria făcută unei feciōre, privită ca fiica unui tată liber, produse o revoltă generală. Marcu chiamă pe tinera fată înaintea tribunalului, al cărui președinte eră însuș Appiu și afirmă că ea se născuse în casa sa, dar fusese luată de Virginiu, înaintea căruia se însărcină să dovedescă acesta. Ceru în fine, să-i fie redată lui, stăpânul ei. Sosind Virginiu, se presentă înaintea tribunalului și desvleu intențiunile lui Appiu. Decemvirul pronunță sentența: Virginia aparține lui Marcu. Se produce un desnodament grozav: patru morți, rescōla poporului și gonirea decemvirului Appiu Claudius. Piesa, la întēia reprezentație, a avut un succes frumos, dar a doua sēră sala a ramas aprōpe golă. Dna Romanescu a făcut din Virginia una din bunele sale creațiuni.

Un nou compozitor musical român. Dl V. V. Maniu, profesor în București, fiul dlui V. Maniu, distinsul membru al Academiei Române, originar din Banat, în orele sale libere se ocupă și cu muzica și a compus mai multe piese. Din acestea a publicat trei și anume: «Marș» pentru pian, dedicat generalului Traian Doda; «Marie», polca pentru pian, dedicat cumnatei sale dnei Maria V. Maniu; «Doue rose», mazurca pentru pian, dedicată dnei Aurelia M. Bragadir. Autorul a dăruit din fiecare câte 50 esemplare Ligei culturale. Prețul câte un leu.

Operetă română la București. Trupa de opere română, a societății «Dramatice din Craiova», va da un ciclu de 260 reprezentații în București în teatrul dela Bulevard. Prima reprezentație va avē loc la 10 maiu. Trupa se compune din 70 persoane și cu cele mai bune elemente musicale de care dispune țēra; între care notăm pe dnele Irina de Vladaia, Iosecna Galușcă, Profira Forcăseanu, Adelina Caiser, dnii I. Bejenaru, A. L. Bobescu, Anestin, Tănăsescu. Toți artiști cunoscuți publicului.

Societatea Psaltul a cantorilor români din Bucovina a dat un concert la 3 aprilie n. c. în Cernăuți. Programa: 1, «Frățietate», de N. Ganea, cor bărbătesc, compus de N. St. 2, «Sub o culme», cântec popular, basso solo cu acomp. corului, executat de V. V. și armonizat de *; 3, «Doue suspine», cor bărb. de *; 4, «Sunt fecior», de V. Bumbac, cor micst compus de V. V.; 5, «Doina», de M. Eminescu, cor micst compus de N. St. 6, «Urangutanul», cor micst de N. St. 7, «Cântul brăș-

celor», cor micst de V. V.; 8, «In nori», basso solo cu acomp. corului, executat de V. V. și compus de M. I.; 9, «Arcanul», cor bărbătesc cu soluri compus de V. V. Dirijentul artistic: V. Vasilovschi.

Lăutarii români la Hamburg. Foile din Hamburg laudă foarte mult capela națională română sub conducerea vestitului lăutar din București, I. Negrescu, care a dat mai multe concerte în acel oraș, în care s'au cântat mai multe cântece naționale românești. Direcțiunea teatrului din New-York «Eden-Museums» a invitat această capelă națională românească, ca să concerteze acolo.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Știri bisericesti și școlare. *Maj.* Sa monarcul a dăruit comunei bisericesti gr. c. din Vurger 100 fl. în scopul zidirii de biserică. — *Biserica română* din Sighetul Marmației s'a sfințit la 21 martie, cu mare entusiasm. — *Dl dr. Gustav Weigand*, care a publicat anul trecut un studiu despre megli-români, va ține în anul viitor la universitatea din Lipsca un curs despre limba lor.

Congresul corpului didactic din România. Al IX congres al corpului didactic din România se va ține la Craiova în zilele de luni 30 martie, 31 martie și 1 aprilie st. v. Se va discută metoda de predare al istoriei naționale și al geografiei în învățământul primar. Atât memoriile cât și înscrierile sânt a se adresă dlui secretar C. C. Dobrescu, profesor la liceul Sf. Sava, strada Scaune nr. 47. Direcțiunea regală a căilor ferate a acordat o reducere de 25% în clasă la alegere, pentru ducere și întōrcere.

Adunări învățătorești. *Despărțământul din B. Comloș* al reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Aradului, va ține adunarea sa generală în Pesac la 1 mai st. n. — *La Șiria* în 7 aprilie se va ține adunarea generală a reuniunii învățătorilor români gr. or. din inspectoratul Șiriei.

C E E N O U ?

Hymen. *Dl Paul Nistor*, funcționar de vamă în Timiș, s'a logodit cu dșōra Elena Colceriu în Lăpușul-unguresc.

Știri personale. *Dna Paulina Alecsandri*, vēduva regretatului nostru poet național Vasile Alecsandri, a petrecut zilele acestea la București, unde a cumpărat unele obiecte pentru decorarea mormēntului marelui poet; dsa a asistat și la o ședință publică a Academiei Române, căreia i-a dăruit portretul neutatului seu soț. — *Dl Ioan Macavei* la 20 martie a eșit din închisōrea de stat din Seghedin, după ce a stat acolo, pentru un delict de presă, începēnd din 25 decembrie 1890. Îl felicităm din inimă! — *Dl Aron Bihoiu*, colonel al regimentului românesc nr. 64, staționat în Orăștie, a fost înaintat la rangul de general și totodată, la cererea-i proprie, pus în pensie.

Mai nou dela Academia Română. În ședința de mercuri s'a votat premiul Eliade-Radulescu. Deschēndu-se plicul sigilat al manuscrisului prezentat anonim, s'a constatat, că autorul este dl Simeon Fl. Marian, profesor în Sucēva și membru al Academiei. Fiind că în sesiunea din anul trecut s'a decis, că membrii Academiei nu mai pot presentă lucrări la concurs, s'a pornit o discuțiune, decă Academia pōte să dea premiul dlui Marian. Discuțiunea se va continuă sâmbătă. Vineri la 27 martie (8 aprilie) s'a ținut ședință publică, în care a ce-

tit dl B. P. Flașdău. Receptiunea dlui Iosif Vulcan se va face în ședința publică solemnă de mâine duminică 29 martie (10 aprilie.) Cu această ocaziune, precum anunțăm, dânsul va vorbi despre fabulistul Dimitrie Cichindeal, pe temeul corespondenței acestuia cu episcopul Samuil Vulcan. În numele Academiei va răspunde dl V. A. Urechia, salutând pe noul membru. Sesiunea generală se va închide în săptămâna viitoare mercuri.

Românii din Asia-mică. Dl Teodor Burada, neobositul cercetător al populației românești de pretotindene, care în toamna trecută a făcut o excursiune și în părțile noastre, de unde a dus cele mai bune impresii, peste vr'o două săptămâni va întreprinde o călătorie la Brussa (Asia-mică) și în împrejurimi, unde crede să găsească o colonie română. Rezultatul acestei călătorii promise a fi una din cele mai interesante.

Depeșe de felicitare. Dl Ioan Macaveiu, eliberat din închisoarea de stat din Seghedin, a fost felicitat prin depeșe din mai multe părți, de dincoace și de dincolo de Carpați.

Institute de credit. Albina din Sibîiu, în adunarea sa generală ținută în săptămâna trecută, a constatat un spor foarte frumos. Suma depunerilor în anul trecut s'a urcat la 5.070,249 fl. 8 cr.; escomptul de cambii și creditul personal țărănesc 3.348,551 fl. 34 cr.; împrumuturi ipotecare 1.429,964 fl. 73 cr.; credite cambiale cu acoperire ipotecară 520,239 fl. 10 cr.; credit de conto-curent 190,482 fl. 32 cr.; împrumuturi pe efecte 144,091 fl. 25 cr.; mișcarea cassei, intrate 15.333,224 fl. 2 cr., eșite 15.341,480 fl. 10 cr., total 30.674,704 fl. 12 cr. Din bilanțul general al anului 1891 rezultă, că suma activelor este 858,223 fl. 67 cr., profitul curat 69,136 fl. 82 cr. Dividenda anului 1891 s'a fixat cu 13 fl. de acțiune; fondul general de rezervă s'a urcat la cifra maximală de 100,000 fl., cel special la 10,000 fl., iar fondul de pensii al funcționarilor 52,867 fl. 80 cr. Cuponul pe 1 iulie se rescumpără îndată după adunarea generală. — **Furnica** din Făgăraș, care va ține adunarea sa în 20 aprilie, a publicat bilanțul său; din acesta scotem următoarele date: capital social 30,000 fl., profit curat 10,270 fl. 35 cr. — **Ardeleana** din Orăștie a obținut dela ministerul de finanțe concesiunea ca să plătească în bani gata competența de timbru pentru cvitanțele despre primirea ratelor de amortizare etc.

Necrolog. *Iudita Todescu* n. Tomuș, soția preotului Ioan Todescu din Bucium-Cerb, a încetat din viață la Sibîiu în 9/21 martie.

OGLINDA LUMEI.

Congresul studenților greci. În prima zi a Paștelui se va ține în Athena un congres al studenților greci, la care vor lua parte 250 de studenți sârbi cu rectorul universității. Vor merge și 50 de studenți români să ia parte la acest congres la care negreșit se va produce discuție asupra confederației balcanice. Dl M. Vretos, va pune la dispoziția studenților români un vapor, care îi va duce și întorče dela Athena.

Mare explozie la Paris. Anarhiștii din Paris au făcut tulburări. Din cauza acesta mulți au fost arestați, iar la alții s'au făcut rechisitorii prin casă. Într'aceste în casa procurorului general, care a ținut rechisitorul s'a produs o explozie cu dinamita. Pagubele sânt considerabile. Nu este nici un mort, dar s'au descoperit mai

multi răniți. Se dice, că explozia a fost produsă de 3—5 chilograme de dinamită, conținută într'o cutie sfărâmată; focal ar fi fost pus prin mai multe grăunțe de ierba de pușcă, dar nu s'a găsit nici o urmă din mașina de explozie. Poliția crede că făptuitorul e Ravachel.

Sarpele ca animal domestic. Faptul acesta cuitat se comunică din Brasilia. În țera acesta, pisicile nu mai sânt în deajuns pentru distrugerea șorecilor și de aceea Brazilianii au început să întrebuițeze pentru acest scop un fel de șerpe boa, care poartă acolo numele de Giboia. Lungă de 4 metri și de grosimea unui braț de om, reptila acesta e cu totul inofensivă, de orece nu e veninosă și nu atacă pe om nici odată. Animalele acestea se cumpără pe piețele din Rio de Janeiro, Pernambuco, Bahia, etc., cu prețul de 5—6 lei bucata. Totă ziua șarpele dorme ca un câne pe pragul ușii; cu sosirea serei inse Giboia capătă viață. Cu ințela unui fulger șarpele se aruncă în urma șorecilor pe cari îi omoră rupându-le șira spinărei. Numai din pasiune pentru vânătoare el omoră șorecii, căci de mâncat nu-i mânăncă nici odată. Șarpele în cestiune e credincios ca un câne și, dacă e transportat în altă parte, se întorče totdeauna la vechii sei stăpâni.

Patru sute de pianuri. Printre aparatele uimitoare și mașinăriile colosale care vor figură la expoziția universală dela Chicago, va fi și un aparat electric prin ajutorul căruia patru sute de pianuri vor fi puse în mișcare în acelaș timp spre a cântă aceeași bucată musicală. Aparatul va funcționează un cias pe fiecare și în sala cea mare a expozițiunei. Și când me gândesc că eu «binecuvintez» mereu pe o vecină a mea care cântă totă ziua la un singur pian! Patru sute de pianuri! Vrea să dică o să fie un motiv indelustitor ca toți locuitorii bipezi să fugă din Chicago lăsând expoziția liberă animalelor protejiate de sfântul Anton. De altfel la Chicago se face un mare comerț de animale d'astea.

S a r a d a.

— De Sofia Niger. —

Partea 'ntăia de-mi cătați,
Numa 'n ape me aflați;
A doua și a treia parte,
Om și vita are parte,
Și-i cu însușirea rară
D'a fi dulce . . . și amară;
Dar întreg de me cetiți,
Pe la mese me găsiți.

Terminul de deslegare e 30 aprilie. Ca totdeauna și de asta dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea logogrifului din nr. 3:

«Val—trap—valtrap.»

Deslegare bună n'am pri'it dela nimene.

Călințarul săptămănei.

Diua sapt.	Călințarul vechiu	Călinț. nou	Sorele res. ap.
	Dumin.	Floriilor. Ev. dela Ioan c. 12.	
Duminică	29 Cuv. Marcu † Florii.	10 (†) Dum. Flor.	5 22 6 42
Luni	30 Cuv. Ioan.	11 Leo cel mare.	5 20 6 43
Mărți	31 Cuv. Ipatie	12 Iuliu.	5 19 6 44
Mercuri	1 Maria Egipteanca.	13 Iustinus.	5 18 6 44
Joi	2 Joia mare.	14 Joia verde.	5 16 6 46
Vineri	3 (†) Vinerea potim	15 Vinerea secc.	5 13 6 48
Sămbătă	4 Cuv. Par. Iosif.	16 Irina.	5 11 6 40

Proprietar, redactor răspundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu TIPARIUL LUI IOSIF LANG IN ORADEA-MARE.